

**PRIJEDLOG
ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje predloženog Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. i članku 56. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. Ocjena stanja

Mirovinskim osiguranjem osigurava se, prije svega radnicima u radnom odnosu ali i drugim radno aktivnim osobama koje obavljaju određene samostalne djelatnosti, odgovarajuća socijalna sigurnost. Stoga sve promjene na području rada i radnih odnosa djeluju posljedično na promjene u sustavu mirovinskog osiguranja.

Temeljni element mirovinskog osiguranja za stjecanje prava iz tog osiguranja je postojanje staža osiguranja, odnosno mirovinskog staža. Taj staž u pravilu pokriva vrijeme provedeno na radu za koje su plaćeni doprinosi za mirovinsko osiguranje ali i druga razdoblja (koja u okviru ove materije nisu od bitnog značaja).

Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", broj 102/98, 127/00, 59/01, 109/01 i 147/02) u staž osiguranja računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s punim radnim vremenom od 40 sati tjedno. S obzirom da je Zakonom o radu ("Narodne novine", broj 38/95, 54/95, 65/95, 17/01 i 82/01) propisano da puno radno vrijeme ne smije biti duže od 40 sati tjedno, čvrsto određenje odredbi Zakona o mirovinskom osiguranju o punom radnom vremenu "od 40 sati tjedno" neophodno je uskladiti sa Zakonom o radu.

U postupku izmjene Zakona o radu otvorilo se i pitanje pravnog položaja radnika u sustavu mirovinskog osiguranja koji su zaposleni (radni odnos) s nepunim radnim vremenom i kojima se sati njihova rada preračunavaju na puno radno vrijeme radi utvrđivanja staža osiguranja. Takvim preračunom u pravilu ne mogu steći niti minimalne uvjete staža za stjecanje prava na starosnu mirovinu. Stoga postoji neophodna potreba da se radniku zaposlenom s nepunim radnim vremenom omogući stjecanje prava na mirovinu kada ispuni uvjet godina života i vremena provedenog u mirovinskom osiguranju, a visina mirovine ovisi o ostvarenoj plaći i mirovinskom stažu. Fleksibilizacijom sustava mirovinskog osiguranja potrebno je omogućiti stjecanje prava na starosnu mirovinu i ovim radnicima.

Nadalje, člankom 181. Zakona o mirovinskom osiguranju ograničena je do 31. prosinca 2003. mogućnost za ostvarivanje prava na snižavanje dobne granice za

starosnu mirovinu osiguranicima kojima se staž osiguranja s povećanim trajanjem više ne računa nakon 16. srpnja 1999. Budući da je naknadno donesenim Zakonom o stažu osiguranja s povećanim trajanjem ("Narodne novine", broj 71/99) u mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti ipak nastavljena primjena toga instituta, s pratećim pravima na povećanje staža osiguranja i snižavanje dobne granice za starosnu mirovinu, jedan dio ranijih osiguranika (kojima se od 16. srpnja 1999. više ne računa staž osiguranja s povećanim trajanjem) stavljen je u nepovoljniji položaj u odnosu na ostale osiguranike, koji su i dalje ostali obuhvaćeni ovim institutom i bila bi umanjena njihova buduća prava iz mirovinskog osiguranja nakon 1. siječnja 2004., vezana na navršen staž osiguranja s povećanim trajanjem.

2. Osnovna pitanja koja se trebaju urediti Zakonom

Prijedlogom zakona otvara se mogućnost zaposlenima sa nepunim radnim vremenom, ako provedu u osiguranju propisano vrijeme da mogu steći uvjete za mirovinu koja ovisi o ostvarenoj plaći i mirovinskom stažu.

Osim toga, osiguranicima kojima se od 16. srpnja 1999. staž osiguranja više ne računa s povećanim trajanjem otvorila bi se mogućnost korištenja stečenog prava (snižavanja dobne granice za odlazak u starosnu mirovinu) i nakon 31. prosinca 2003. na temelju toga ostvarenog povećanog staža.

3. Posljedice koje će donošenjem Zakona proisteći

Prijedlogom zakona poboljšava se pravni položaj zaposlenih s nepunim radnim vremenom jer im se temeljem vremena provedenog u osiguranju omogućuje stjecanje prava na starosnu mirovinu. Ujedno se osiguranicima sa stečenim pravom na povećani staž osiguranja do 15. srpnja 1999. omogućuje i nadalje (nakon 31. prosinca 2003.) snižavanje dobne granice za stjecanje prava na starosnu mirovinu.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nisu potrebna dodatna sredstva u državnom proračunu. Naime, primjenom Zakona određeni broj osiguranika koji do sada nisu ispunjavali uvjete, steći će pravo na starosnu mirovinu. Ta prava proizlaze iz razdoblja osiguranja za koje se plaćao doprinos za mirovinsko osiguranje. Stoga će se izdaci za isplatu mirovina ostvarenih zahvaljujući primjeni ovog Zakona namirivati iz prihoda od doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti. Nije moguće preciznije procijeniti broj ovih osiguranika i izdatke za isplatu njihovih mirovina. Ipak procjenjuje se da bi izdaci za isplatu tih mirovina u 2003. godini iznosili najviše petsto tisuća kuna mjesečno, odnosno ukupno do 3 milijuna kuna u 2003. godini.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

U skladu s odredbom članka 159. Poslovnika Hrvatskog sabora ("Narodne novine", broj 6/02, 41/02 i 91/03), predlaže se donošenje Zakona po hitnom postupku.

Mirovinskim osiguranjem se radnicima u radnom odnosu ali i drugim radno aktivnim osobama koje obavljaju određene samostalne djelatnosti, osigurava socijalna sigurnost za slučaj nastanka određenih rizika (starost, invalidnost, smrt). Stoga sustav mirovinskog osiguranja prati promjene u radnom zakonodavstvu. S obzirom da je u konačnoj zakonskoj proceduri donošenje izmjena i dopuna Zakona o radu, neophodne su istodobne izmjene i dopune Zakona o mirovinskom osiguranju, jer se na taj način cjelovito uređuje pravni položaj zaposlene osobe što je opravdan razlog da se Zakon donese po hitnom postupku.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA, S OBRAZLOŽENJEM

Sukladno Poslovniku Hrvatskog sabora ovaj Prijedlog zakona sadrži tekst Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, s obrazloženjem.

VI. TEKST ODREĐABA VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU ILI DOPUNJUJU

Uz Konačni prijedlog zakona prilaže se tekst odredaba Zakona o mirovinskom osiguranju koje se mijenjaju ili dopunjuju.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Članak 1.

U Zakonu o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", broj 102/98, 127/00, 59/01, 109/01 i 147/02) u članku 25. stavak 1. mijenja se i glasi:

"(1) U staž osiguranja računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s punim radnim vremenom prema propisima o radu."

Članak 2.

U članku 30. iza stavka 1. dodaje se stavak 2. koji glasi:

"(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, pravo na starosnu mirovinu ima osiguranik zaposlen s nepunim radnim vremenom kada navršši 65 godina života (muškarac), odnosno kada navršši 60 godina života (žena) i ako provede 15 godina u osiguranju."

Članak 3.

U članku 181. stavak 2. mijenja se i glasi:

"Osiguranicima iz stavka 1. ovoga članka u razdoblju do 31. prosinca 2007. za stjecanje prava na starosnu mirovinu snižava se dobna granica prema dobnoj granici propisanoj člankom 178. i 179. ovoga Zakona."

Članak 4.

(1) Osobe koje su do dana stupanja na snagu ovoga Zakona bile zaposlene s nepunim radnim vremenom i provele 15 godina u osiguranju mogu steći pravo na starosnu mirovinu prema odredbi članka 2. ovoga Zakona.

(2) Pravo na starosnu mirovinu prema stavku 1. ovoga članka pripada od prvog dana sljedećeg mjeseca od mjeseca u kojemu je podnjet zahtjev za mirovinu.

Članak 5.

Ovaj Zakon stupa na snagu 1. srpnja 2003.

OBRAZLOŽENJE
KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I
DOPUNAMA ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU

Uz članak 1.

Ovom odredbom usklađuju se odredbe Zakona o mirovinskom osiguranju s odredbama Zakona o radu. Napušta se računanje staža osiguranja prioritetno na temelju punog radnog vremena od 40 sati tjedno. Naime, odredbama Zakona o radu uređeno je da puno radno vrijeme ne smije biti duže od 40 sati tjedno (članak 30.), a puno radno vrijeme može biti utvrđeno zakonom, kolektivnim ugovorom, sporazumom između radničkog vijeća i poslodavca ili ugovorom o radu.

Uz članak 2.

Predloženom odredbom se omogućuje zaposlenima s nepunim radnim vremenom ostvarivanje prava na starosnu mirovinu pod uvjetom da su proveli 15 godina kao osiguranici u mirovinskom osiguranju. Time se ova skupina zaposlenih izjednačava sa zaposlenima s punim radnim vremenom u mogućnosti za stjecanje prava na mirovinu, što do sada nije bilo moguće.

Uz članak 3.

Člankom 181. stavkom 2. Zakona o mirovinskom osiguranju određen je rok za osiguranike, kojima se staž osiguranja računao s povećanim trajanjem do 31. prosinca 1998. (15. srpnja 1999. kada je stupio na snagu Zakon o stažu osiguranja s povećanim trajanjem) i kojima se od tada prestao računati staž s povećanim trajanjem, da mogu do 31. prosinca 2003. ostvariti pravo na starosnu mirovinu odgovarajućim snižavanjem dobne granice za tu mirovinu. Slijedom toga, ovi bi osiguranici bili u nepovoljnijem položaju u odnosu na osiguranike kojima se nakon navedenoga datuma nastavio staž osiguranja računati s povećanim trajanjem. Predloženom odredbom uklanja se navedena sporna odredba iz Zakona o mirovinskom osiguranju, a svi osiguranici se izjednačavaju u pogledu snižavanja dobne granice za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu na temelju navršenog staža osiguranja s povećanim trajanjem.

Uz članak 4.

Shodno odredbi članka 2. ovoga Konačnog prijedloga zakona, prema kojoj se i zaposlenima s nepunim radnim vremenom omogućava ostvarivanje prava na starosnu mirovinu kada su proveli u mirovinskom osiguranju najmanje 15 godina, bilo je potrebno ovu mogućnost otvoriti i za zaposlene s nepunim radnim vremenom koji su proveli u mirovinskom osiguranju 15 godina do dana stupanja na snagu ovoga Zakona i koji ispunjavaju uvjete iz članka 2. ovoga Konačnog prijedloga zakona. Te bi osobe inače ostale u nepovoljnijem položaju u odnosu na zaposlene s nepunim radnim vremenom, koji će moći koristiti odredbu članka 2. ovoga Konačnog prijedloga zakona.

Uz članak 5.

Ovom se odredbom uređuje stupanje na snagu Zakona 1. srpnja 2003.

**TEKST ODREDAVA ZAKONA O MIROVINSKOM
OSIGURANJU KOJE SE MIJENJAJU ILI DOPUNJUJU
("Narodne novine", broj 102/98., 127/00.,
59/01., 109/01. i 147/02.)**

Članak 25.

(1) U staž osiguranja računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s punim radnim vremenom od 40 sata tjedno. Kao puno radno vrijeme smatra se i radno vrijeme kraće od 40 sata tjedno koje je kao takvo utvrđeno posebnim propisima ili kolektivnim ugovorom.

(2) Kao razdoblje provedeno u zaposlenju s punim radnim vremenom smatra se i razdoblje koje u zaposlenju sa skraćenim radnim vremenom provedu:

1) zaposleni roditelj koji radi s polovicom punoga radnog vremena nakon proteka obveznoga prodiljnog dopusta kao i u slučaju rada sa skraćenim radnim vremenom zbog pojačane brige i njege djeteta,

2) roditelj djeteta s težim smetnjama u razvoju koji radi s polovicom punoga radnog vremena,

3) radnici koji rade sa skraćenim radnim vremenom prema posebnim propisima.

(3) U staž osiguranja računa se i razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom, u trajanju koje odgovara ukupnom broju sati takva rada ostvarenog za pojedine godine, obračunatih na puno radno vrijeme.

(4) Odredbe stavka 1. do 3. ovoga članka primjenjuju se i kad je radno vrijeme ostvareno u zaposlenju kod dva ili više poslodavaca.

(5) Razdoblje provedeno u zaposlenju na sezonskim poslovima na kojima je ostvaren veći broj sati od punoga radnog vremena računa se u trajanju preračunatom na puno radno vrijeme.

(6) Korisnicima invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad u staž osiguranja računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom u trajanju koje odgovara dvostrukom vremenu provedenom u zaposlenju, ali najduže u trajanju do punoga radnog vremena.

(7) Staž osiguranja iz stavka 1. do 6. ovoga članka priznaje se u staž osiguranja u trajanju najviše 12 mjeseci za pojedinu kalendarsku godinu.

Članak 30.

Pravo na starosnu mirovinu ima osiguranik kada navršši 65 godina života (muškarac), odnosno kada navršši 60 godina života (žena) i 15 godina mirovinskog staža.

Članak 181.

(1) Iznimno od odredbe članka 30. ovoga Zakona, osiguranicima kojima se do 31. prosinca 1998. staž osiguranja računao s povećanim trajanjem, dobna granica propisana za stjecanje starosne mirovine snižava se ovisno o stupnju povećanja staža i to:

1) po jednu godinu za svakih 6 godina staža osiguranja koji se za efektivno navrššenih 12 mjeseci računa kao 14 mjeseci staža osiguranja,

2) po jednu godinu za svakih 5 godina staža osiguranja koji se za efektivno navrššenih 12 mjeseci računa kao 15 mjeseci staža osiguranja,

- 3) po jednu godinu za svake 4 godine staža osiguranja koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računao kao 16 mjeseci staža osiguranja,
  - 4) po jednu godinu za svake 3 godine staža osiguranja koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računao kao 18 mjeseci staža osiguranja.
- (2) Pravo na sniženje dobne granice prema stavku 1. ovoga članka, mogu ostvariti osiguranici koji pravo na starosnu mirovinu ostvare do 31. prosinca 2003.